

Posudek na bakalářskou práci

Jakub Adamus: OBRAZ DOBY: „VLASTENECKÝ“ KNĚZ JOSEF PLOJHAR

Jako ministr i jako katolický kněz sehrál Josef Plojhar v dějinách poválečného Československa významnou roli. Jeho postava je obklopena řadou legendární příběhů, historických anekdot a mýtů. Ucelený biografický portrét však stále chybí. Proč? Příčiny zřejmě spočívají v nesnadné dostupnosti relevantních pramenů. Podle mnohých archivářů za sebou Josef Plojhar „čistil“ stopy. Zůstalo tak množství „smetí“, v němž se badatel obtížně orientuje a nesnadně odděluje podstatné od nepodstatného. Též ona vrstva legendárních příběhů mu znesnadňuje, aby zachytil život Josefa Plojhara s přijatelnou mírou objektivitu.

Jakub Adamus se do tématu vrhl s naivitou a mladickou nerozvážností, ze které ovšem brzy vystřízlivěl. I přes značné úsilí se mu nepodařilo shromáždit prameny, na nichž by mohl vystavět robustní biografické vyprávění. Postupně tak téma bakalářské práce zužoval, posouval perspektivu a měnil problémové otázky. To vše v návaznosti na kusé prameny, které měl k dispozici. Široce rozkročený název bakalářské práce tak v konečném stavu příliš nekoresponduje s jejím obsahem.

Přes tyto zřejmé nedostatky bych rád pozitivně ocenil úsilí, s nímž Jakub Adamus procházel jednotlivé archivy a pokoušel se shromáždit relevantní zdroje informací k životu Josefa Plojhara před druhou světovou válkou i v jejím průběhu. Jako vedoucí práce konstatuji, že se v průběhu bádání mnoho naučil.

Zejména nedostatek pramenů klade mimořádné nároky na oddělení popisné a interpretační roviny historického výkladu. Historik by měl otevřeně reflektovat pojmové nástroje, které používá. Hypotézy by měly být odpovídajícím způsobem obnaženy, aby bylo zřetelné, co lze s relativní objektivitou vyvodit z pramenů a co musí historik pomocí interpretačních konstrukcí domýšlet. V nejasnosti této hranice spatřuji jednu ze slabin práce Jakuba Adamuse. Některé jeho závěry nejsou dostatečně pramenně doloženy a nemají zároveň podobu přiznané hypotézy. Příkladně to vidíme na osvětlení Plojharova vstupu do semináře (údajně vliv matky a finanční situace rodiny, sám Plojhar chtěl být právníkem, s. 14 a 23). Určení hranice mezi shrnutím faktů a jejich interpretací je obzvlášť důležité v situaci, kdy je téma bádání zatíženo pramenně nedoloženými příběhy. Právě to je Plojharův případ. V této náročné situaci Jakub Adamus místy sklouzává k reprodukci výkladů, které jsou atraktivní, ale nedoložitelné (zatčení kvůli milostnému poměru, s. 24). Opět by pomohly reflexivní pasáže, v nich by se autor pokusil složitou poznávací situaci alespoň popsat.

Jazyková úroveň práce rozhodně není výborná. Jakub Adamus nedokázal zvolit styl, který by vhodně korespondoval s poznávací situací, jak ji určily především nedostatečné prameny. Postrádám reflexivní pasáže, které by obnažily interpretační rámce bádání. Přestože jsem v průběhu studia opakovaně upozorňoval na stylistické nedostatky, musím konstatovat, že Jakub Adamus tyto kritické podněty zapracoval spíše formálním způsobem. Stylistická úroveň práce se nepřímo odráží i v poměrně velkém množství chyb v interpunkci a též v pravopisu (např. s. 26), zejména při psaní velkých písmen. Jakub Adamus dokonce nepřesně cituje, komolí jména autorů (s. 44, pozn. 61).

Jakub Adamus opominul v práci diskurzivní analýzu textů, které Josef Plojhar ve sledovaném období vytvořil. Týká se to zejména jeho tvůrčích aktivit při redakci Farního věstníku v Českých Budějovicích. Z analýzy textů by se daly vytěžit závěry, které by se vstupní badatelskou otázkou souzněly více, než řada fragmentárních informací institucionální povahy (např. prospěch v biskupském semináři).

V bakalářské práci není zmíněn spisek O stigmatizované Terezii Neumannové z Konnersreuthu (České Budějovice 1928), který vyšel hned několikrát. Text k ožehavému tématu stigmatizace by jistě mnohé naznačil o postojích autora k sakrální a profánní sféře kněžství. Tento nedostatek je o to výraznější, že Plojharovy texty i projevy jsou snadno přístupné (např. Dva roky s lidem: statě a projevy z let 1948-1949, Praha 1950). Pro reflexi Plojharovy role v únoru 1948 by jistě nebylo bez významu projít jeho vlastní převyprávění událostí (Vítězný únor 1948 a Čs. Strana lidová, Praha 1958).

Přes uvedené výhrady konstatuji, že předložený text naplňuje standardy spojené s typem bakalářské práce. Student prokázal, že je schopen kriticky pracovat s prameny i s odbornou literaturou.

Doporučuji práci k obhajobě a v návaznosti na její průběh navrhuji hodnocení: **dobře**. V případě přesvědčivého vystoupení se ovšem nebráním i o stupeň lepšímu hodnocení.